KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 22 päivänä huhtikuuta 1998,

Saksan yritykselle SHB Stahl- und Hartgusswerke Bösdorf AG myöntämistä tuista

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 1325)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/139/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on antanut asianomaisille tilaisuuden esittää huomautuksensa mainittujen artiklojen mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I

Komissio 5 päivänä helmikuuta 1997 on päättänyt aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn Saksan SHB Stahl- und Hartgusswerke Bösdorf AG:lle, jäljempänä "SHB", myöntämistä rakenneuudistustuista. Menettely koskee sen ohessa tukia, joista oli ilmoitettu 19 päivänä elokuuta 1996 (4,5 miljoonan Saksan markan avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin, sekä takaisinmaksuajan pidennys yli 1,5 miljoonan Saksan markan lainalle, jonka Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, jäljempänä "BvS", oli myöntänyt) sekä aiemmin myönnettyä tukea (Sachsenin konsolidointirahaston 5 miljoonan Saksan markan suuruinen osakkuus), jonka osalta oli 12 päivänä kesäkuuta 1996 tehty päätös olla esittämättä vastalauseita ([1]). Komissio teki EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun päätöksen menettelyn aloittamisesta vasta sen jälkeen, kun SHB:tä vastaan oli aloitettu yleistäytäntöönpanomenettely Gesamtvollstreckungsverfahren (konkurssimenettely yrityksiä varten uusissa osavaltioissa) 18 päivänä lokakuuta 1996.

Kesäkuun 12 päivänä 1996 tehty päätös tehtiin sen jälkeen kun oli tutkittu, noudattaako rakenneuudistussuunnitelma vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön suuntaviivoja ([2]). Saksan mukaan myös lisätuet, joista ilmoitettiin 19 päivänä elokuuta 1996, olivat kyseisen yrityksen hyväksi myönnettyjä rakenneuudistustukia. Nämä tuet oli kuitenkin myönnetty jo vuoden 1996 ensimmäisen puoliskon aikana, jolloin Saksan ja komission kirjeenvaihto ensimmäisestä tuesta ei ollut vielä päättynyt.

Komissio on vahvistanut 5 päivänä helmikuuta 1997 tekemässään päätöksessä, että mainittujen suuntaviivojen mukaan rakenneuudistustukia saa myöntää vain kerran. Yksinomaan tämän perusteella uusien tukien soveltumattomuutta yhteismarkkinoille ei kuitenkaan voitu todeta, vaan menettelyn kuluessa kaikki asiaan liittyvät seikat oli tutkittava. Näin ollen myös 12 päivänä kesäkuuta 1996 tehdyn päätöksen sisältämät edellytykset ja siinä asetetut velvoitteet oli tutkittava.

Rakenneuudistussuunnitelma, jonka perusteella ensimmäinen tuki myönnettiin ja johon myös kyseistä tukea koskeva 12 päivänä kesäkuuta 1996 tehty komission päätös perustui, sisälsi ehdotukset takomon sulkemisesta, teräsvalimotoimintaan keskittymisestä sekä kustannusten vähentämisestä (raaka-aineet ja henkilöstö). Valimon kapasiteetti oli määrä säilyttää muuttumattomana. Rakenneuudistuksen kustannuksiksi arvioitiin 10 miljoonaa Saksan markkaa.

([1]) Vrt. tuki N:o N 743/95, kirje 28.6.1996 SG(96) D/5958.

([2]) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12

Päätöksessä ajankohtana EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta komissio on käytettävissään olevien tietojen perusteella vahvistanut, etteivät lisätuet täytä mainituissa suuntaviivoissa esitettyjä ehtoja, koska a) Saksan ilmoituksen yhteydessä toimitettu rakenneuudistussuunnitelma ei ollut riittävän yksityiskohtainen, johdonmukainen ja suhteutettu, b) toimitettu suunnitelma ei sisältänyt kapasiteetin lisäpurkamista, vaikka kyseessä oli liikakapasiteettialalla toimiva suuryritys, ja c) kyseessä olevien tukien suhteellisuutta ei pystytty osoittamaan.

Tuolloin esitettyjen tietojen uskottavuus rakenneuudistustoimenpiteistä heikkeni entisestään, koska vain muutama kuukausi tukien myöntämisen jälkeen aloitettiin yritystä koskeva yleistäytäntöönpanomenettely. Komissiolle ei tänä ajankohtana annettu tietoja alkuperäisen suunnitelman muuttamisesta (johon ensimmäinen tuki N 743/95 oli sidottu).

Ennen päätöstä menettelyn aloittamisesta komissio oli muistuttanut Saksan viranomaisia 31 päivänä tammikuuta 1997 kirjeellä D/50466 siitä, että, ottaen huomioon SHB:tä koskevan yleistäytäntöönpanomenettelyn aloittamisen, Saksan esittämät vaatimukset olisi kirjattava velkojainluetteloon, jolloin varmistettaisiin niiden takaisinmaksu siinä tapauksessa, että komissio tekee kyseisiä tukia koskevan kielteisen päätöksen. Komissio toisti tämän kehotuksen kirjeessään 25 päivältä helmikuuta 1997, jolla se ilmoitti Saksalle menettelyn aloittamisesta.

II

Komissio ilmoitti Saksalle 25 päivänä helmikuuta 1997 kirjeellä SG(97) D/1420 EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta ja kehotti tätä toimittamaan huomautuksensa sekä kaikki tukien tutkimisen kannalta tarpeelliset tiedot. Saksa toimitti huomautuksensa kirjeellä 7 päivältä huhtikuuta 1997 (joka kirjattiin saapuneeksi 7 päivänä huhtikuuta 1997 numerolla A/32789).

Tällä kirjeellä Saksa ilmoitti komissiolle, että lisätuet oli tarkoitettu toisaalta pelastamaan äkilliseen maksuvalmiuskriisiin joutunut SHB uhkaavalta yleistäytäntöönpanomenettelyltä ja toisaalta uuden sijoittajan etsimiseen *(Auffanglösung)*. Saksan mukaan yleistäytäntöönpanomenettelyn aloittamisen väistämättömyys ei ollut tiedossa vielä lisätukia myönnettäessä (vuoden 1996 alussa; tuista ilmoitettiin kuitenkin vasta elokuussa 1996).

Saksan viranomaiset olivat epävirallisesti vahvistaneet, että toisen tuen yhteydessä esitetyt vaatimukset oli kirjattu velkojainluetteloon yleistäytäntöönpanomenettelyn aikana. Tietojen mukaan osakkuudesta (joka muodosti ensimmäisen tuen) oli luovuttu yleistäytäntöönpanomenettelyn aloittamisen yhteydessä.

Lähettäessään mainittua kirjettä Saksalla ei ollut tarkkoja tietoja sen rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen edistymisestä, jonka perusteella komissio oli tehnyt ensimmäisen päätöksensä kesäkuussa 1996.

III

Kirje, jolla Saksalle ilmoitettiin komission päätös EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta, julkaistiin tiedonantona *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ([3]). Tässä tiedonannossa komissio kehotti muita jäsenvaltioita ja asianomaisia toimittamaan huomautuksensa.

Tiedonannon perusteella Ranska toimitti kirjeellä 30 päivältä kesäkuuta 1997 kyseistä menettelyä koskevan huomautuksensa.

Se halusi ilmoittaa tällä huomautuksella komissiolle, että kyseisellä alalla (teräsvalimotoiminta) on liikakapasiteettia ja että Ranskan viranomaiset haluavat tukea komissiota yhteismarkkinoiden säännönmukaisen toimimisen varmistamiseksi.

Nämä huomautukset toimitettiin Saksalle kirjeellä 15 päivältä heinäkuuta 1997. Saksa ei ole vastannut huomautukseen.

IV

Saksan menettelyn yhteydessä toimittamat tiedot eivät olleet riittäviä, jotta niiden perusteella olisi voitu tehdä lopullinen päätös. Tämän vuoksi komissio määräsi päätöksellä 97/793/EY Saksan toimittamaan kahden kuukauden kuluessa kaikki asian kannalta merkittävät tiedot asian tutkimiseksi ([4]). Jollei täydellistä vastausta toimiteta, komissio tekee päätöksen sen hallussa olevien tietojen perusteella.

Komissio kehotti erityisesti toimittamaan tietoja ensimmäisen komission päätöksen perustana olleen rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisesta, esittämään ne syyt, joiden vuoksi BvS myönsi lisätukia, toimittamaan myöhemmin ilmenneiden vaikeuksien vuoksi muutetun rakenneuudistussuunnitelman sekä antamaan tietoja tämän suunnitelman toteuttamisesta ja yleistäytäntöönpanomenettelyn etenemisestä.

Kirjeillä 16 ja 27 päiviltä lokakuuta 1997 (kirjattu saapuneeksi 17 päivänä lokakuuta 1997 ja 31 päivänä lokakuuta 1997) Saksa antoi vastauksensa komission 18 päivänä elokuuta 1998 lähettämään kirjeeseen, jolla Saksalle ilmoitettiin komission päätöksestä. Toimitettujen tietojen perustella komissio päätteli, että

— rakenneuudistussuunnitelmaa, jonka perusteella ensimmäinen komission päätös tehtiin kesäkuussa 1996, ei ollut pantu täytäntöön johdonmukaisesti eikä asetetun määräajan kuluessa,

— vuoden 1996 alussa myönnetty toinen tuki oli tarkoitettu välttämään yleistäytäntöönpanomenettely, joka uhkasi yritystä rakenneuudistustoimenpiteiden viivästymisen vuoksi,

([3]) EYVL C 165, 31.5.1997, s. 10
([4]) EYVL L 323, 26.11.1997, s. 29

— lisätukien myöntämisen yhteydessä toimitettu rakenneuudistussuunnitelma on sama, kuin ensimmäistä tukea varten toimitettu suunnitelma; ja lisätukia perusteltiin ensimmäiseen tukeen liittyvän suunnitelman täytäntöönpanon viivästymisellä,

— liiketoimintaa jatketaan yleistäytäntöönpanomenettelyn aikana tarkoituksena löytää uusi sijoittaja. Perustettiin uusi yritys (Stahl- und Hartgusswerke Bösdorf GmbH), joka vuokrasi suurimman osan SHB i.GV:n käyttöomaisuudesta. Loput käyttöomaisuudesta oli määrä myydä. BvS ja Sachsenin osavaltio eivät myöntäneet varoja pelastussuunnitelmaan.

V

Saksa oli ilmoittanut SHB:n hyväksi toteutetuista yksittäisistä rahoitustoimista rakenneuudistustukina. Kyseessä oli pääasiassa Sachsenin osavaltion konsolidointirahastosta myönnetty 5 miljoonan Saksan markan suuruinen osakkuus (12 päivänä kesäkuuta 1996 tehty komission päätös), mutta myös 4,5 miljoonan Saksan markan avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin, sekä yli 1,5 miljoonan Saksan markan lainan takaisinmaksuajan pidennys. Näitä toimenpiteitä on pidettävä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina valtiontukina, koska SHB on vaikeuksissa oleva yritys, joka ei olisi voinut saada pankkilainaa tai muuta yksityistä rahoitusta.

Myöhemmin ilmoitettuja lisätukia on pidettävä 93 artiklan 3 kohdan mukaan laittomina, koska ne myönnettiin ennen komission lopullista päätöstä. Tämä ei kuitenkaan ennakoi tukien toteamista yhteismarkkinoille soveltumattomiksi.

Jotta tuet olisivat yhteismarkkinoille soveltuvia, niiden on täytettävä jokin EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdan tai ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdan poikkeusedellytyksistä. Rakenneuudistustukien yhteismarkkinoille soveltuvuuden tutkimiseksi EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan, tukien on täytettävä vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa esitetyt perusteet.

Mitä tulee ensimmäiseen tukeen, komissio tutkittuaan toimitetun rakenneuudistussuunnitelman katsoi, että tukia voitiin pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, eikä sen vuoksi esittänyt vastalauseita. Tämän 12 päivänä kesäkuuta 1996 tehdyn päätöksen perustana olivat seuraavat rakenneuudistustoimenpiteet: takomon sulkeminen, keskittyminen teräsvalimotoimintaan tuotantokapasiteettia lisäämättä sekä henkilöstön vähentäminen ja tuotantokustannusten rajoittaminen. SHB:n pitkän aikavälin kannattavuuden ja elinkelpoisuuden odotettiin palautuvan näillä toimenpiteillä.

Komission tämänhetkisten tietojen (kirjeet 16 ja 27 päiviltä lokakuuta 1997) mukaan muutettua suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu johdonmukaisesti eikä suunnitelmassa esitetyssä aikataulussa. Kuitenkin juuri tämä suunnitelma on perustana 12 päivänä kesäkuuta 1996 tehdylle komission päätökselle, jonka mukaan kyseiset tuet soveltuvat yhteismarkkinoille. Näin ollen komission 12 päivänä kesäkuuta 1996 hyväksymien tukien täytäntöönpanossa ei noudatettu päätöksessä esitettyjä ehtoja. Rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen 3.2.2 kohdan iv alakohdan mukaan yrityksen on toteutettava rakenneuudistussuunnitelma kokonaisvaltaisesti. Muussa tapauksessa komissio voi EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan nojalla ryhtyä toimenpiteisiin tukien takaisinperimiseksi edellyttäen, ettei se ilmoituksen perusteella muuta alkuperäistä päätöstään.

Se seikka, että Saksan viranomaiset päättivät myöntää äkillisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneelle yritykselle lisätukia vielä ennen ensimmäisiä tukia koskevaa päätöstä, osoittaa, että suunnitelma ei mahdollistanut yrityksen pitkän aikavälin kannattavuuden palautumista. Tätä ei kuitenkaan ilmoitettu komissiolle, jolle ilmoitus lisätuista tuli vasta elokuussa 1996 eli kaksi kuukautta ennen yleistäytäntöönpanomenettelyn aloittamisen hakemista.

Toimitettujen tietojen mukaan lisätuet myönnettiin erissä, joista ensimmäinen maksettiin tammikuussa 1996. Kirjeessä 14 päivältä marraskuuta 1996 (kirjattu saapuneeksi numerolla A/38134 19 päivänä marraskuuta 1996) Saksa perusteli ensimmäisen 2 miljoonan Saksan markan maksuerän myöntämispäätöstä tarpeella selviytyä vakavasta maksuvalmiuskriisistä yleistäytäntöönpanon välttämiseksi. Samaan aikaan BvS oli päättänyt pidentää myönnetyn lainan takaisinmaksuaikaa 18 päivästä tammikuuta 1996 30 päivään syyskuuta 1996. Välttämällä yleistäytäntöönpanon BvS toivoi löytävänsä toisessa yksityistämismenettelyssä yritykselle uuden sijoittajan, jolla yritys voitaisiin liittää valimoryhmään. Kyseeseen tuleva ryhmä vetäytyi kuitenkin myöhemmin hankkeesta.

Ensimmäinen maksuerä vaikuttaa sen myöntämisen ehtojen perusteella enemmän pelastustuelta kuin rakenneuudistustuelta (jona Saksan viranomaiset ovat sen esitelleet), koska yhteisön suuntaviivojen 2.1 kohdan määritelmän mukaan pelastustuilla yritys saa lyhyen hengähdystauon, jonka aikana se voi suunnitella pitkäaikaista ratkaisua rahoitusongelmiinsa.

Kyseisten suuntaviivojen 3.1 kohdan mukaan pelastustuet on myönnettävä lainatakauksina tai takaisin maksettavina lainoina, jotta niitä voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana. SHB:lle tammikuussa 1996 myönnetty tuki muodostui kuitenkin rahallisesta avustuksesta, jota ei tarvinnut maksaa takaisin, ja lainan takaisinmaksuajan pidennyksestä. Maksuajan pidennystä voidaan pitää

uutena lainana, jonka ehdot ja korko eivät ole komission tiedossa. Rahallisena avustuksena, jota ei tarvitse maksaa takaisin, myönnetty osuus tuesta ei täytä kyseistä suuntaviivoissa esitettyä edellytystä. Takaisinmaksuajan pidennyksestä komissiolla ei ole riittäviä tietoja, jotta suuntaviivojen mukaisuus voitaisiin todeta.

Pelastustukien on lisäksi oltava määrältään rajoitetut, ja niitä voidaan myöntää vain sellaiseksi ajanjaksoksi, mikä on välttämätöntä saneeraussuunnitelman laatimiseksi. Suuntaviivojen mukaan tämä ajanjakso voi yleensä olla korkeintaan kuusi kuukautta. Lainan takaisinmaksuaikaa pidennettiin kuitenkin yli kuudella kuukaudella (18 päivästä tammikuuta 30 päivään syyskuuta). Näin ollen pelastustuille esitettyjen edellytysten ei voida katsoa täyttyvän.

SHB oli saanut tammikuusta heinäkuuhun 1996 yhteensä 4,5 miljoonaa Saksan markkaa rahoitustukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin, sekä lykkäystä 1,5 miljoonan Saksan markan lainan takaisinmaksulle. Kaikki nämä tuet ilmoitettiin rakenneuudistustukina, vaikka rakenneuudistussuunnitelmasta toimitettiin erittäin vähän tietoa. Komissio on vahvistanut 5 päivänä helmikuuta 1997 tehdyn päätöksen yhteydessä, että silloin sen käytettävissä olevien tietojen mukaan suuntaviivoissa esitetyt rakenneuudistussuunnitelmaa koskevat edellytykset eivät täyttyneet.

Suunnitelma, jonka perusteella lisätuet oli myönnetty, oli näin ollen sama suunnitelma, joka oli esitetty komissiolle lokakuussa 1995 ensimmäisten tukien arvioimiseksi. Tämän suunnitelman arviolaskelmat päättyvät 1995/1996. Vaikka yrityksen tulos vuonna 1997 osoittautuisi positiiviseksi, vuonna 1995 saavutetut tulokset eivät olleet suunnitelman tavoitteiden mukaiset. Koska suunnitelman täytäntöönpano on viivästynyt, kyseinen suunnitelma ei ole sinänsä johdonmukainen, ja suunnitelman perustana olevat olettamukset vaikuttavat epärealistisilta. Suunnitelmaan ei ilmeisesti tehty tarvittavia korjauksia. Komissio ei siis voi tämän perusteella todeta, voidaanko yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja elinkelpoisuus palauttaa kyseisellä rakenneuudistussuunnitelmalla.

SHB toimii alalla, jolla on rakenteellista liikakapasiteettia, toisin sanoen valimo- ja muovaustekniikan alalla. Suunnitelman mukaan takomokapasiteetti oli määrä purkaa kokonaan vuosien 1995/1996 aikana, mutta komissiolle ei ole toimitettu yksityiskohtaista kuvausta toteutetuista toimenpiteistä. Saksa ilmoitti, että nimenomaan kyseinen toiminnan lopettaminen oli viivästynyt.

Suunnitelmaan ei sisältynyt kapasiteetin lisäsupistuksia, mutta tuet kaksinkertaistuivat, eikä takomon suunniteltua lopettamista toteutettu suunnitelman mukaisesti. Yritys oli suuryritys tukien myöntämisen aikaan. Vaikka yritys sijaitsee alueella, joka kuuluu EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan, on suuryritysten, jotka toimivat tunnetusti liikakapasiteettialalla, toteutettava tuen määrään suhteutettuja kapasiteetin supistuksia, jotta vältetään kohtuuttomat kilpailun vääristymät. Tätä ei suunnitelmassa ollut otettu huomioon.

Komissiolle toimitetut otteet suunnitelmasta eivät sisällä tietoa siitä, millaista panosta tuen saajalta edellytettiin rakenneuudistukseen. Niissä ei myöskään anneta lupausta valvoa, tapahtuuko rakenneuudistuksen täytäntöönpano suunnitelman mukaisesti. Lisäksi niistä ei käy ilmi velvoite laatia vuosikertomus rakenneuudistuksen edistymisestä.

VI

Edellä ja erityisesti V jaksossa esitettyjen seikkojen perusteella komissio katsoo, että rakenneuudistustukina ilmoitetut SHB:n hyväksi myönnetyt tuet eivät täytä vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa esitettyjä edellytyksiä. Tämän vuoksi tukia on pidettävä yhteismarkkinoille soveltumattomina.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Saksan SHB Stahl- und Hartgusswerke Bösdorf AG:lle rakenneuudistusta varten myöntämät seuraavat valtiontuet eivät sovellu yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaan eivätkä ne täytä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa tai ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdassa esitettyjen poikkeusten edellytyksiä:

a) Sachsenin osavaltion konsolidointirahaston 5 miljoonan Saksan markan suuruinen osakkuus, ja

b) 4,5 miljoonan Saksan markan rahoitustuki, jota ei tarvitse maksaa takaisin, sekä 1,5 miljoonan Saksan markan laina, jonka takaisinmaksuaika on lykätty.

2 artikla

Saksan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen laittomasti myönnettyjen tukien takaisinperimisen. Takaisin maksettavan tuen lisäksi maksetaan korkoa, joka lasketaan tuen myöntämispäivästä lukien Saksassa aluetukien nettoavustusekvivalenttien laskemisessa kyseisenä ajankohtana käytetyn viitekoron mukaan.

Takaisinmaksu on suoritettava Saksan oikeuden menettelyjen ja säännösten mukaisesti. Voimassa olevia säännöksiä on sovellettava niin, että tuen takaisinmaksua ei estetä.

3 artikla

Saksan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 22 päivänä huhtikuuta 1998.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen